

Trygge fællesskaber i kristendomskundskab

Tema:
**Etik og moral,
løgn og sandhed**

Læringsmål

Jeg forstår at ændringer i en historie kan skabe en helt ny fortælling.

Fælles mål

Livsfilosofi og etik (efter 6. klasse)

- Eleven kan udtrykke sig nuanceret om den religiøse dimensions indhold og betydning ud fra grundlæggende tilværelsesspørgsmål og etiske principper.

Etik

- Eleven kan redegøre for sammenhængen mellem etiske principper og moralsk praksis i hverdagslivet og i religiøse problemstillinger.
- Eleven har viden om værdier, normer og adfærd i etiske problemstillinger.

2 lektioner.

Baggrund

Ved at genfortælle en historie er man med til at skabe den nye historie og bestemme, hvordan den skal udvikle sig. Man kan med sit bidrag trække historien i den ene eller den anden retning. Fx ved at undlade personer, lave om på antal osv.

Sådan gør du:

Introduktion

Fortæl klassen, at I skal arbejde med grænserne mellem løgn og sandhed gennem aktiviteter, hvor eleverne genfortæller historier for hinanden. Bagefter skal I tale om, hvad der skete med historierne. I skal sætte fokus på, hvordan historier kan ændre sig, når de bliver fortalt videre. Sammen skal I filosofere over grænserne mellem sandhed og løgne. Formålet med aktiviteterne er at blive bevidste om, hvordan en handling og en pointe kan ændre sig, hvis den bliver genfortalt af mange mennesker.

Opstartsøvelse

Læs H.C. Andersens eventyr ”Det er ganske vist” (se Eventyr 1) højt for eleverne.

Inddel herefter eleverne i grupper på fire elever. Grupperne skal nu tale om:

- Hvad er forskellen på en god historie og sladder?
- Hvad sker der med hønen i historien?
- Hvad betyder overdrivelse for historien – Er det godt/skidt?

Når du mærker, at grupperne er færdige med at snakke om de tre spørgsmål, samler du op på svarene i klassen.

OBS

Vær opmærksom på, at H.C. Andersens eventyr er skrevet i et gammelt sprog, som vil være vanskeligt for mange elever at forstå. Støt derfor elevernes forståelse af eventyret ved at forklare ukendte termer.

Aktivitet 1 – Historiefortælling

Fortæl eleverne, at I om lidt skal lege en hviskeleg. Aktiviteten kræver tålmodighed og ro for at lykkes. Du kan lave nogle aftaler med klassen, som du skriver på tavlen, inden I starter:

- Vi er stille, når vi venter på tur. Så kan andre koncentrere sig.
- Vi gør os umage for at følge instruktionerne, så øvelsen lykkes.

Du skal starte med at inddele eleverne i to grupper. Der skal være mindst 10 elever i hver gruppe. Ellers må I nøjes med én gruppe.

Du vælger en elev i hver gruppe, der skal fortælle en historie. Historien kan fx handle om, hvad eleven lavede i weekenden eller i sin ferie. Det kan også være en genfortælling af en drøm eller en film, eleven har set. Eller det kan være en fortælling om handlingen i et spil, eleven spiller.

Du kan hjælpe eleven med at komme i gang ved at foreslå, at historien besvarer spørgsmål som:

- Hvor foregår det henne?
- Hvilke personer er med?
- Hvad skete der?
- Var det sjovt, kedeligt, uhyggeligt?

De to elever skal nu hviske deres historie til den, der står ved siden af. Det er vigtigt, at historien ikke varer for længe – højst 1/2 minut. Ellers kommer de ventende elever hurtigt til at kede sig. Elev nr. to hvisker historien til sin sidekammerat og prøver at få så mange detaljer med som muligt. Det fortsætter hele gruppen rundt. Den sidste elev i hver gruppe, skal genfortælle historien for resten af klassen, når begge grupper er færdige. Bagefter gengiver de elever, der startede historierne, deres versioner så præcist som muligt, så eleverne kan sammenligne de to versioner.

OBS

- Du skal overveje nøje, hvilke elever du udvælger til at fortælle historien: Er der elever, der er særligt fantasifulde, og som vil egne sig godt til den opgave? Er der en elev, der har brug for at få styrket sin position i klassens fællesskab, og som vil have gavn af at blive udvalgt til denne opgave?
- Sørg for, at den elev, der står sidst i rundkredsen, er indforstået med at skulle fortælle historien højt for klassen til sidst.
- Vær opmærksom på, at denne øvelse kan udstille enkelte elever. Det kan være, eleven ikke forstår opgaven, eller at hun/han med vilje skaber u hensigtsmæssig opmærksomhed omkring sig. Deltag i øvelsen, og stil dig i nærheden af de elever, der har brug for det.

Hvad er der sket med historierne?

Fortæl, at I nu skal samle op i fællesskab. Hav en samtale med eleverne, hvor de kan komme med deres meninger. Gør det klart, at eleverne skal lytte til hinanden uden at afbryde, og at de skal respektere de andres holdninger.

Klassesamtalen tager udgangspunkt i spørgsmålene:

- Er den sidste historie den samme historie, som den første elev fortalte?
- Hvad er ændret, og hvad er det samme? Er der kommet noget helt nyt ind i historien?
- Hvis historien er ændret, hvorfor er den mon det?
- Er historien blevet længere/kortere?
- Har nogen løjet med vilje, da de fortalte historien videre? Måske fordi det gjorde historien sjovere/mere spændende?
- Er noget en løgn, når det ikke er med vilje, man har sagt noget forkert?
- Hvad kan der ske, når mennesker gengiver en historie/hændelse forskelligt? Fx når man skal vidne i en sag? Eller hvis man har en konflikt, og man er uenige om, hvad der egentlig skete, fordi man husker tingene forskelligt?
- Skal man tilgive, at nogen har løjet om en?
- Er der løgne/usandheder, der er nemmere at tilgive end andre?

OBS

- Fortæl eleverne, at I sammen filosoferer over temaet overdrivelse og løgne. Det betyder, at I taler om emnet på et overordnet plan. Du skal sikre, at ingen elever bliver udpeget undervejs. Fx som rygtespredere, løgner eller ”den der ødelægger øvelsen”.
- Du skal tydeligt italesætte, at klassesamtalen ikke må handle om enkelte personer eller historier fra virkeligheden.

Aktivitet 2 – Overdrivelser eller løgne

Gentag aktiviteten, men med nye historier og ny rækkefølge. Denne gang må eleverne gerne overdrive, når de fortæller historien videre.

Tal med eleverne om, hvad det vil sige at overdrive og ’smøre tykt på’. Hvor meget er det i orden at overdrive? Overdrivelse kan fremme forståelsen, men det kan også gøre historien så utrolig, at den bliver utroværdig. Kan eleverne overdrive uden, at historien bliver utroværdig? Og kan de overdrive så meget, at der i stedet bliver tale om at lyve?

Gentag aktiviteten med små variationer, hvor eleverne fx må lyve, eller hvor de kun må overdrive.

Aktivitet 3 – Optagelse på mobilen

Gentag øvelsen med overdrivelser. Men i stedet for at hviske historien til hinanden, skal I optage den på mobilen. På den måde kan alle høre, hvordan og hvornår historien ændrer sig.

Du skal indlede historiefortællingen for at være sikker på, at den bliver meget kort. Ellers bliver den hurtigt kedelig at høre i mange versioner efterfølgende. Det er også en god idé, at du deltager under hele optagelsen, så du kan hjælpe elever, der går i stå eller har svært ved det. Du kan evt. tage udgangspunkt i en let omskrevet/forkortet version af Prinsessen på ærten af H.C. Andersen (se Eventyr 2)

Del eleverne op i to ny grupper med mindst 10 i hver. Eleverne i hver gruppe får hver et nummer (fra et til antallet af gruppedeltagere). Den elev, der først hører historien, er Elev 1 i sin gruppe.

Elev 1 fra den ene gruppe går nu ind i et tilstødende lokale sammen med dig. Her fortæller du historien, imens den bliver optaget på din mobiltelefon.

Bagefter henter Elev 1 Elev 2. Nu genfortæller Elev 1 historien til Elev 2, imens det bliver optaget på mobilen. Elev 2 henter nu Elev 3 osv.

Når gruppen er færdig, skal du gentage øvelsen med den anden gruppe.

I denne aktivitet er der ekstra ventetid. Sørg derfor for, at eleverne, der venter, har noget at tage sig til. De kan eventuelt illustrere historien ”Det er ganske vist”, eller en af de historier, der allerede er blevet fortalt, ud fra hukommelsen.

OBS

- Du skal rammesætte øvelsen og sikre, at ingen elever føler sig utrygge eller udstillede. Sig til klassen, at det er sjovt at høre de forskellige versioner af historien. Hvis klassen griner, imens de hører historien, er det historien, de griner af, og ikke den der fortæller historien.
- Det skal være frivilligt for eleverne, om de vil have deres fortælling afspillet for klassen.

Afslutning

Slut af med sammen at lytte til de historier, der er blevet optaget (evt. bare fra den ene gruppe, hvis det er for langt). Tal bagefter om:

- Hvordan virkede overdrivelserne – gjorde de historierne sjovere/mere fjollede/mere spændende? – hvorfor?
- Hvilke ting blev ændret? – og hvorfor netop dem?
- Er det i orden at overdrive for at understrege sit budskab? Hvornår er det i orden/ikke i orden?

Materialer:

- Eventyr 1 og 2
- Mobiltelefon

Sådan lever undervisningen op til de fire pejlemærker for trygge fællesskaber i undervisningen

Et fælles "vi" for klassen

Det kreative og legende aspekt i fortælleøvelserne skaber en følelse af fællesskab og samhørighed. Respekt og lydhørhed er afgørende for, at aktiviteten lykkes og er tryk for alle.

Klassen får filosoferet over et vigtigt emne, der er camoufleret af en leg, som de fleste elever kender. Du kan bruge emnet som en fællesnævner, hvis der på et senere tidspunkt opstår konflikter om fx rygtespredning i klassen.

At kunne bidrage og lykkes

For at lykkes med aktiviteterne skal eleverne samarbejde og respektere, at der er ventetid. Derfor skal du rammesætte aktiviteten fra starten gennem tydelig klasseledelse.

Du skal overveje, hvordan du støtter de elever, der kan have svært ved øvelsen. Det skal være frivilligt, om man vil have sin historie afspillet fra mobiltelefonen, og du skal sikre, at ingen elever føler sig udstillet.

Relevant, aktuel og meningsfuld for eleverne

Aktiviteten inddrager elevernes fantasi og kreativitet. Det føles relevant og aktuelt for eleverne, når aktiviteten har et legende aspekt, og når eleverne selv kan bidrage med fantasifulde historier.

Et mangfoldigt billede af samfundet

Der kan være stærke fortællinger i klassen om, at nogle bestemte elever lyver. Du skal sørge for at kende klassen kultur og normer, inden du påbegynder aktiviteten. På den måde kan du skabe trykke rammer og sikre, at ingen elever bliver udstillet.